

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นตอนต้น จังหวัดสมุทรปราการ

ภาวรัตน์ ภาสกรสถาพร* กนิษฐา จำรูญสวัสดิ์**
สุธรรม นันทมงคลชัย** ศุภชัย ปิติกุลตั้ง**

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงสำรวจภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิต และปัจจัยที่มีอิทธิพล และสามารถทำนายคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นตอนต้น จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างคือวัยรุ่นอายุระหว่าง 12-16 ปี จำนวน 460 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่น ร้อยละ 56.3 มีคุณภาพชีวิตในระดับดี ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.05) กับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นตอนต้น ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความฉลาดทางอารมณ์ ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว สิ่งแวดล้อมในชุมชน การเป็นที่ยอมรับของคุณครู/เพื่อน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน/ชุมชน ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถทำนายคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นตอนต้น ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ สัมพันธภาพในครอบครัว การเป็นที่ยอมรับของคุณครู/เพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สิ่งแวดล้อมในชุมชน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน/ชุมชน โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 49.1

ผลการศึกษาเสนอแนะให้หน่วยงานสาธารณสุขให้ความรู้กับครอบครัวในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, วัยรุ่น, ความฉลาดทางอารมณ์, สัมพันธภาพในครอบครัว, รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

* นักศึกษาหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธิตศึกษาศาสตร์) สาขาวิชานามัยครอบครัว
คณะสาธิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

** ภาควิชาอนามัยครอบครัว คณะสาธิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

วัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ที่อยู่ท่ามกลางการปรับตัว และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งทางสภาพร่างกาย จิตใจ และสังคม ร่วมกันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเจริญเติบโตทางด้านวัตถุเพิ่มขึ้น แต่ความเจริญทางด้านจิตใจลดต่ำลง เมื่อวัยรุ่นขนาดการคัดกรอง लेकरับวัฒนธรรมที่ดิงาม วัยรุ่นเหล่านี้จึงมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่างๆ ที่ไม่พึงปรารถนา จากการสำรวจพบว่า การสูบบุหรี่¹ การดื่มสุราที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การตั้งครรรกโดยไม่ได้ตั้งใจ การทำแท้ง โรคหนองใน และโรคเอดส์ ประกอบกับสัมพันธ์สภาพในครอบครัวลดลง ทำให้การดำเนินชีวิตของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ข้อมส่งผลให้วัยรุ่นมีคุณภาพชีวิตต่ำลง สร้างภาระต่อสังคม รวมทั้งการสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศต่อการดูแลสุขภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นดังกล่าว

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)² ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนามนุษย์ ร่วมกับการพัฒนาองค์ประกอบด้านอื่นๆ แบบองค์รวม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างความสมดุล การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อให้วัยรุ่นเกิดความพอใจ และมีความสุขในการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ตลอดจนสามารถปรับอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมได้³ โดยเฉพาะการศึกษาคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า เป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต จากการศึกษาของ Drukker M et al⁴ พบว่า เพศ ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา และครอบครัวเดียวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต แต่ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน อาชีพของบิดา และอาชีพของมารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ขณะที่การศึกษาของ Daering E et al⁵ พบว่า เพศ อายุ การศึกษาของมารดา สถานภาพการสมรสของบิดา/มารดา ขนาดของครอบครัว รายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต

จังหวัดสมุทรปราการเป็นเมืองอุตสาหกรรม เป็นแหล่งรวมผู้อพยพเข้ามาขายแรงงานทั้งคนไทยและคนต่างชาติ ได้แก่ พม่า ลาว และกัมพูชา ปัญหาทางด้านสาธารณสุขบางส่วนเกิดจากโรคติดต่อจากคนต่างชาติด้วย แต่ปัญหาที่พบในกลุ่มวัยรุ่นยังคงเป็นปัญหาด้านพฤติกรรมเช่นเดียวกัน ได้แก่ โรคเอดส์ โรคหนองในและโรคซิฟิลิส การสูบบุหรี่ และการดื่มสุรา โดยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในกลุ่มอายุลดลงเรื่อยๆ⁶ วัยรุ่นต้องประสบกับปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ การถูกคำหนิจจากครอบครัวและสังคม ดังนั้นเด็กและเยาวชนจึงควรได้รับการส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเร่งด่วน การมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และเป็นปัจจัยสำคัญต่อการปรับตัวทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และการเรียนรู้ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต การมองชีวิต การวางแผนชีวิต วัยรุ่นที่มีคุณภาพชีวิตสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข และมีความสุขในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิต ปัจจัยอะไรบ้างที่มีความสัมพันธ์และสามารถคาดการณ์คุณภาพชีวิตของวัยรุ่น ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นฐานข้อมูลสนับสนุนให้แก่สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดวางแผนบริการวัยรุ่นได้ตรงกับปัญหาและความต้องการของวัยรุ่นได้มากที่สุด อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา หรือลดปัญหาของวัยรุ่นให้หมดไป และนำไปใช้ประโยชน์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นต่อไป

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ปีการศึกษา 2552 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมี 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ มีจำนวน 915 คน โรงเรียนป้อมนาคราชสาธิตยานนท์ มีจำนวน 912 คน และโรงเรียนหลวงพ่อบ้านคลองด่านอนุสรณ์ จำนวน 693 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 2,520 คน การคำนวณขนาดตัวอย่างใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างแบบชั้นภูมิของ Lemeshow S et al⁷ ได้ขนาดตัวอย่างสำหรับการศึกษาค้นครั้งนี้เท่ากับ 381 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) จากการสุ่มห้องเรียน 2 ห้องในแต่ละชั้นด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากทั้ง 3 โรงเรียน เนื่องจากนักเรียนของแต่ละห้องมีนักเรียนประมาณ 40 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 479 คน จากการตรวจแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินคุณภาพชีวิตและแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ มีนักเรียนตอบไม่ครบถ้วน มีจำนวน 19 คน จึงคัดออกจากการศึกษา ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้มีจำนวน 460 คน

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามให้นักเรียนเป็นผู้ตอบเอง ซึ่งให้เวลาในการตอบคนละประมาณ 20-25 นาที เก็บข้อมูลระหว่าง 9-30 กรกฎาคม 2552 โดยนักเรียนและผู้ปกครองยินดีสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย โดยเซ็นใบยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรในแบบสอบถาม ประกอบด้วย 8 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเด็กวัยรุ่นและผู้ปกครอง ส่วนที่ 2 แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ดัดแปลงแบบสอบถามของนุชลดา โจนประสาทพร⁸ ข้อคำถามมีทั้งทางบวกและทางลบ จำนวน 24 ข้อ

ระดับการวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว ดัดแปลงจากแบบสอบถามของลัดดา เหมาะสุวรรณ และคณะ⁹ ตามแนวคิดของ McCubbin HI et al¹⁰ ข้อคำถามมีทั้งทางบวกและทางลบ จำนวน 12 ข้อ ระดับการวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามสิ่งแวดล้อมในชุมชน (แหล่งอบายมุขในชุมชน) ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามทางลบทั้งสิ้น ระดับการวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ส่วนที่ 5 แบบสอบถามการเป็นที่ยอมรับของคุณครู/เพื่อน ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ข้อคำถามมีทั้งทางบวกและทางลบ จำนวน 10 ข้อ ระดับการวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนที่ 6 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน/ชุมชน ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ข้อคำถามทางบวกทั้งสิ้น จำนวน 7 ข้อ ระดับการวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ส่วนที่ 7 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ดัดแปลงจากแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต¹¹ ข้อคำถามมีทั้งทางบวกและทางลบ จำนวน 27 ข้อ ระดับการวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ส่วนที่ 8 แบบประเมินคุณภาพชีวิต ดัดแปลงจากแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ฉบับย่อภาษาไทย แปลและปรับปรุงให้เป็นภาษาไทย โดย สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ¹² ข้อคำถามมีทั้งทางบวกและทางลบจำนวน 26 ข้อ ระดับการวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือด้านร่างกายและสุขภาพ ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและความมั่นคง แบบสอบถามได้มีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3

จำนวน 41 คน นำมาหาความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของข้อมูลแต่ละชุดดังนี้ แบบวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง = 0.62 แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว = 0.68 แบบวัดสิ่งแวดล้อมในชุมชน = 0.81 แบบวัดการยอมรับของคุณครู/เพื่อน = 0.52 แบบวัดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน/ชุมชน = 0.76 แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ = 0.84 แบบวัดคุณภาพชีวิต = 0.85

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนา แสดงค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษากับคุณภาพชีวิตใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถคาดทำนายคุณภาพชีวิต ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับคำประกาศเฮลซิงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตามเอกสารรับรองเลขที่ MUPH 2009-100

ผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา พบว่าเป็นวัยรุ่นเพศชาย ร้อยละ 44.3 และเพศหญิง ร้อยละ 55.7 ผลการเรียนร้อยละ 36.1 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับเท่ากับหรือมากกว่า 3 โกล์เทียบกับคะแนนเฉลี่ย 2.00-2.99 มีร้อยละ 35.0 เงินที่ได้รับเป็นค่าใช้จ่าย/วัน 51-100 บาท ร้อยละ 62.4 เงินที่ได้รับเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 68.0 บาท ระดับการ

ศึกษาของบิดาและมารดาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 42.8 และ 45.4 ตามลำดับ อาชีพของบิดาและมารดามีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 62.0 และ 55.9 ตามลำดับ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน มีรายได้เท่ากับหรือน้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 43.5 รายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 17,954 บาท ประเภทของครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 72.6 (Table 1)

คุณภาพชีวิตของวัยรุ่น

ด้านร่างกายและสุขภาพ อยู่ในระดับดี ร้อยละ 67.2 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 32.2 ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 23.2 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ด้านจิตใจและอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 49.6 รองลงมาอยู่ในระดับดี ร้อยละ 47.2 ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 21.1 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ด้านสัมพันธภาพทางสังคม อยู่ในระดับดี ร้อยละ 66.3 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 33.3 ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 15.6 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ด้านสิ่งแวดล้อมและความมั่นคง อยู่ในระดับดี ร้อยละ 50.9 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.9 ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 29.6 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คุณภาพชีวิตของวัยรุ่นโดยรวมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 56.3 มีรองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 43.7 ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 97.2 จากคะแนนเต็ม 130 คะแนน (Table 2)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระดับบุคคล ปัจจัยระดับครอบครัว และปัจจัยระดับชุมชนกับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = 0.374$, $p\text{-value} < 0.001$) ความฉลาดทางอารมณ์ ($r = 0.618$, $p\text{-value} < 0.001$) รายได้ของครอบครัว ($r = 0.153$, $p\text{-value} = 0.001$) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ($r =$

Table 1 Number and percentage of personal factors and family factors (n = 460)

Variables	(n = 460)	%
Sex		
Male	204	44.3
Female	256	55.7
GPA		
< 2	133	28.9
2.00-2.99	161	35.0
≥3	166	36.1
Daily expense		
≤ 50	151	32.8
51-100	287	62.4
>101	22	4.8
Mean = 68.0, SD = 22.9, Min = 20, Max = 150		
Father's Education		
No	5	1.1
Elementary	197	43.0
Junior high school/Senior high school/Diploma	208	45.8
Bachelor's degree /Upper Higher than Bachelor's degree	50	10.1
Mather's Education		
No	9	2.0
Elementary	209	45.4
Junior high school/Senior high school	174	37.8
Diploma	29	6.3
Bachelor's degree/Upper Higher than Bachelor's degree	39	8.5
Father's Occupation		
Unemployment	11	2.4
Farmer	9	1.9
Labor	285	62.0
Fisherman	15	3.3
Government officer	51	11.1
Trade	89	19.3
Mather's Occupation		
Housewife	90	19.6
Farmer	8	1.7
Labor	257	55.9
Fishery	4	0.9
Government officer	18	3.9
Trade	83	18.0
Monthly income		
≤ 10,000	200	43.5
10,001-20,000	149	32.4
20,001-30,000	54	11.7
30,001-40,000	22	4.8
≥ 40,001	35	7.6
Mean = 17,954, SD = 16,446, Min = 1,000, Max = 150,000		
Family type		
Extended Family	334	72.6
Nuclear Family	126	27.4

0.391, $p\text{-value} < 0.001$) สัมพันธภาพในครอบครัว ($r = 0.457$, $p\text{-value} < 0.001$) การเป็นที่ยอมรับของคุณครู/เพื่อน ($r = 0.452$, $p\text{-value} < 0.001$) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน/ชุมชน ($r = 0.263$, $p\text{-value} < 0.001$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น แต่แหล่งอบายมุขในชุมชน ($r = -0.324$, $p\text{-value} < 0.001$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น (Table 3)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถทำนายคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ สัมพันธภาพในครอบครัว การเป็นที่ยอมรับของคุณครู/เพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แหล่งอบายมุขในชุมชน การอบรม

เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน/ชุมชน (ค่า Bata = 0.619, 0.207, 0.138, 0.139, -0.098, 0.184 และ 0.083 ตามลำดับ) โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นได้ร้อยละ 49 (R^2) เท่ากับ 0.491 และพบว่าความฉลาดทางอารมณ์มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตมากที่สุด (Table 4)

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัย พบว่าคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านร่างกายและสุขภาพ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมและความมั่นคงอยู่ในระดับดี ส่วน

Table 2 Quality of life classify by domain (n = 460)

Quality of life Domain	Good		Fair		Poor		$\bar{X}$	SD
	Number	%	Number	%	Number	%		
Physical domain	309	67.2	148	32.2	3	0.7	23.2	3.7
Psychological domain	217	47.2	228	49.6	15	3.3	21.1	3.8
Social Relationships	305	66.3	153	33.3	2	0.4	15.6	2.5
Environment	234	50.9	225	48.9	1	0.2	29.6	4.3
Total	259	56.3	201	43.7	-	-	97.2	12.4

Table 3 Correlation of individual, family and community factors and Quality of life of early adolescence using Pearson's Product Moment Correlation (n = 460)

Variables	Pearson's Correlation (r)	$p\text{-value}$
Individual Factor		
GPA	0.374	<0.001*
Emotional Quotient	0.618	<0.001*
Family Factor		
Family income	0.153	0.001*
Democratic Parental style	0.391	<0.001*
Family Relationship	0.457	<0.001*
Community Factor		
Community Environment	-0.324	<0.001*
Recognition by teachers/friends	0.452	<0.001*
Participation in community/school activities	0.263	<0.001*

* significant at $p < 0.05$

Table 4 Stepwise Multiple Regression to Quality of life of early adolescence (n = 460)

Predictor	R ²	B	Beta	t	p-value
Emotional Quotient	0.382	0.965	0.619	16.846	<0.001*
Family Relationship	0.413	0.798	0.207	5.068	<0.001*
Recognition by teachers/friends	0.438	0.475	0.183	4.572	<0.001*
GPA.	0.452	2.401	0.139	3.605	<0.001*
Community Environment	0.459	-0.269	-0.098	-2.534	0.012*
Democratic Parental style	0.486	4.932	0.184	5.012	<0.001*
Participation in community/school activities	0.491	0.286	0.083	2.241	0.026*

* significant at $p < 0.05$

ด้านจิตใจและอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากวัยรุ่นสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม จึงทำให้วัยรุ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีสอดคล้องกับงานวิจัยของอรพินทร์ ชูชม¹³ ที่พบว่าเยาวชนที่มีจิตสำนึกทางปัญญาสูง จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Maslow A H¹⁴ กล่าวไว้ว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานทางร่างกายที่เป็น เพื่อความอยู่รอดในการดำเนินชีวิต ต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อม ต้องการความเป็นอิสระ ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีสัมพันธ์กับผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ต้องการการยกย่องจากผู้อื่น เปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิตในปัจจุบัน

ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น โดยวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมากจะมีคุณภาพชีวิตดี เนื่องจากวัยรุ่นสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมเพื่อการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข แม้ว่าวัยรุ่นจะต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงของร่างกายตนเองร่วมกับปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาการเรียน ด้านการปรับตัวกับสังคม ด้านความรัก ด้านกลุ่มเพื่อน และมีภาระต้องรับผิดชอบเรื่อง

การเรียน เพื่อประกอบอาชีพในอนาคต แต่วัยรุ่นสามารถรับรู้เข้าใจ และจัดการกับความรู้สึกลงของตนเองได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มักจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ สอดคล้องกับการวิจัยของธนาอุส ธนธิติ¹⁵ ที่พบว่าวัยรุ่นมีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุขอยู่ในระดับปกติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น โดยวัยรุ่นมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงจะมีคุณภาพชีวิตดี เนื่องจากวัยรุ่นที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับสูง จะทำให้วัยรุ่นเห็นคุณค่าในตนเอง ต้องการได้รับความชมเชยจากบุคคลรอบตัว ได้แก่ บิดา มารดา พี่น้อง ญาติ เพื่อน คุณครู หรือคนอื่นๆ ในสังคม ทำให้รู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเองให้บุคคลอื่นได้ประจักษ์แก่สายตา วัยรุ่นต้องการประสบความสำเร็จในชีวิตด้านการศึกษาเพื่อตัดสินใจในการประกอบอาชีพในอนาคต ผลการศึกษานี้แตกต่างกับการศึกษาของ Drukker M et al⁴ ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น

ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัวของวัยรุ่น มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง โดยวัยรุ่นมีสัมพันธภาพในครอบครัวดีจะมีคุณภาพชีวิตดี เนื่องจากสัมพันธภาพในครอบครัวมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมบุคลิกภาพ การ

แสดงความคิดเห็น รวมทั้งการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่นกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม ตลอดจนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข สอดคล้องกับการศึกษาของ Drukker M et al⁴ เช่นเดียวกับงานของณัฐกมล ชาญสาริตพร¹⁶ ที่พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแนวคิดของ Damon W and Lerner R M¹⁷ ที่กล่าวว่า เมื่อเด็กเกิดมาไม่สามารถมีชีวิตตามลำพัง จำเป็นต้องมีผู้ดูแลตั้งแต่เป็นวัยทารก ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์หรือการทำกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัว ดังนั้นสัมพันธภาพในครอบครัวจึงเป็นสังคมแรกที่เด็กเกิดการเรียนรู้เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิต โดยวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีคุณภาพชีวิตดี เพราะว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทำให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในครอบครัว ผู้ปกครองมีส่วนช่วยให้เด็กกล้า กล้าทำ กล้าตัดสินใจต่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัว ประกอบกับเคารพสิทธิและยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น จะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจต่อตนเองจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องกับการศึกษาของ Milevsky A et al¹⁸ เช่นเดียวกับงานของ Nanthamongkolchai S et al¹⁹ ที่พบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดา/มารดามีความสัมพันธ์กับความพอใจในชีวิตของวัยรุ่น สำหรับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในเด็กเล็กจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีมากกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่นๆ

ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ การเป็นที่ยอมรับของคุณครู/เพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตวัยรุ่นโดยวัยรุ่นเป็นที่ยอมรับของคุณครู/เพื่อนมากจะมีคุณภาพชีวิตดี เมื่อวัยรุ่นได้รับการยอมรับจากคุณครู/เพื่อน/บุคคลอื่นในสังคม จะช่วยพัฒนา

ให้วัยรุ่นสามารถพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้ดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Collins J K and Laganza S²⁰ ที่พบว่าการเป็นที่ยอมรับตนเองมีความสัมพันธ์กับความพอใจของวัยรุ่น สิ่งแวดล้อม (แหล่งอบายมุข) ในชุมชนมีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น โดยสิ่งแวดล้อมในชุมชนดีจะมีคุณภาพชีวิตดี เนื่องจากวัยรุ่นสามารถที่จะเรียนรู้เท่าทันและสามารถแยกแยะสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษกับตนเองได้ โดยเลือกรับในสิ่งที่ดี ถ้าเป็นสิ่งที่ไม่ดีก็ไม่ควรที่จะไปยุ่งยาก รู้ อยากลองจนเกิดโทษทำลายสุขภาพของตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ Liao P²¹ ที่พบว่าสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน/ชุมชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน/ชุมชนดี วัยรุ่นจะมีคุณภาพชีวิตดี เนื่องจากวัยรุ่นต้องการแสดงความสามารถของตนเองให้บุคคลอื่นได้เห็น แต่ในสายตาของผู้ใหญ่จะมองว่าวัยรุ่นเป็นเด็ก ทำให้วัยรุ่นไม่สามารถแสดงศักยภาพได้เต็มที่ ทั้งที่วัยรุ่นทุกคนมีความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ถ้าผู้ใหญ่เปิดโอกาสให้วัยรุ่นมีบทบาทต่อกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน/ชุมชน วัยรุ่นจะเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาโรงเรียน/ชุมชนต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของ Matsumoto D and Konno J²² ที่พบว่าการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น

จากผลการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรมีความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน หน่วยงานด้านสาธารณสุข และชุมชน โดยควรให้ความรู้แก่บิดา/มารดาด้านการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก จัดเวลาทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันภายในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ร่วมกับการส่งเสริมการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่วนโรงเรียนจัดเวทีสัมมนาเรื่องส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูแบบ

ประชาธิปไตยในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ หรือวันประชุมผู้ปกครอง จัดกิจกรรมส่งเสริมการเพิ่มบทบาทของวัยรุ่นของกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียนหรือในชมรมต่างๆ เพิ่มขึ้น หน่วยงานด้านสาธารณสุขจึงควรจัดกิจกรรมเผยแพร่ให้ความรู้เรื่องความฉลาดทางอารมณ์ ตลอดจนการเรียนรู้พัฒนาการเด็กในช่วงต่างๆ เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก ควรเริ่มตั้งแต่เด็กอยู่ในวัยอนุบาล ด้านชุมชนโดยจัดเวทีสนทนากลุ่มแบบประชาธิปไตยแก่ครอบครัวในชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ครอบครัวอื่นๆ ในชุมชนนำไปปฏิบัติต่อไป ร่วมกับการเพิ่มบทบาทของวัยรุ่นในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเพิ่มมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนวิสุทธิกษัตริ์ โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ โรงเรียนป้อมนาคราชสวทยานนท์ โรงเรียนหลวงพ่อบาน คลองด่านอนุสรณ์ และนักเรียนทุกคนที่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. ลักษณะ เดิมศิริกุลชัย. บุหรี่. ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2550.
2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. (พ.ศ. 2550-2554). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139> [วันที่สืบค้น 22 ตุลาคม 2551].
3. World Health Organization. Sexual behavior surveys of young people: data from recent studies. [Cited 4 July 2008] Available from URL:http://www.who.org/programes/hrp/progress/41_02_97/en/in dex.html.
4. Drukker M, Kaplan C, Feron F, Van Os J. Children's health-related quality of life, Neigh-bourhood socio-economic deprivation and social capital. A contextual analysis. Social Science & Medicine 2003; 57(2): 825-41.
5. Dearing E, A B, Taylor. Home improvements: Within-family associations between income and the quality of children's home environments. J Applied Developmental Psychology 2007; 28(6): 427-44.
6. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรปราการ. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์. วันที่ 24 มกราคม 2549.
7. Lemeshow S, Hosmer D, Klar J, Luanga S. Adequacy of Sample Size in Health Studies. New York: John Wiley Published, 1990.
8. นุชลดา โรจนประภาพรรณ. ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น: ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาธารณสุขศาสตร์ สาขาเอกอนามัยครอบครัว]. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล; 2541.
9. ลัดดา เหมาะสุวรรณ, นิชรา เรืองดารกานนท์, เบญจพร ปัญญา. รายงานการวิจัย เรื่อง พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย. กรุงเทพฯ-

- มหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.
10. McCubbin H I, Thompson A I, McCubbin M A. Family assessment: Resiliency, coping and adaptation (inventor for research and practice). Wisconsin: Wisconsin University Publisher; 1996.
 11. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับประชาชนไทย อายุ 12-60 ปี. นนทบุรี: บริษัทวงษ์กมลโปรดักชั่น จำกัด, 2544.
 12. สุวัฒน์ มหัตถินันต์กุล, ปรีทรรศ ศิลปะกิจ, วนิตา พุ่มไพศาลชัย. เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกทุก 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด. โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่, 2540.
 13. อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ, อุษา ศรีจินดารัตน์. รายงานการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย. พฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.
 14. Maslow A H. Motivation and personality. Morris D. Measuring the condition of the World's Poor: The Physical Quality of Life. New York: Pergamon Press, 1979.
 15. ธนาสุ ธนธิติ. รายงานการวิจัย เรื่องอิทธิพลของคุณภาพชีวิตที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนไทยวัยรุ่น. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549.
 16. ณัฐกมล ชาญสาธิตพร, ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา, ศิริกุล อิศรานุกฤษ. สัมพันธภาพในครอบครัว การยอมรับจากเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้น. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ 2545; 32(2): 129-39.
 17. Damon W, Lerner R M. Handbook of child psychology: Theoretical models of human development. New York: John Wiley Published, 1998.
 18. Milevsky A, Schlechter M, Netter S, Keehn D. Maternal and paternal parenting styles in adolescents: associations with self-Esteem, depression and life-satisfaction. J Child and Family Studies 2007; 16(1): 39-47.
 19. Nanthamongkolchai S, Ngaosusit C, Munsawaengsub C. In fluence of parenting styles on development of children aged three to six years old. J Med Assoc Thai 2007; 90(5): 971-6.
 20. Collins J K, Laganza S. Self-recognition of the face: A study of adolescent narcissism. Journal Article. 2005: 317-28. [Cited 10 October 2009] Available from URL: http://www.springerlink.com/home/main.mpx vol 11 no 04_08_1982.html.
 21. Liao P. Community effect on adolescent quality of life. Center for Survey Research TYRC, Academia Sinica 2004: 1-12.
 22. Matsumoto D, Konno J. The relationship between adolescents' participation in Judo, quality of life, and life satisfaction. San Francisco State University 2005; 38(1): 13-25.

Factors Influencing on Quality of life of early Adolescents in Samutprakran Province

Pawarat Phasuksathaporn* Kanittha Chamroonsawasdi**
Sutham Nanthamongkolchai** Supachai Pitikultang**

ABSTRACT

A Cross Sectional Survey study was conducted aiming at identifying influencing factors for predicting quality of life among early adolescents in Samutprakarn Province. Total 460 adolescences aged between 12-16 years old were selected using multiple stage sampling technique. Data were collected through self-administered questionnaire. Data were analyzed by descriptive statistics, percentage, mean-standard deviation, t-test, one-way ANOVA, Pearson product Moment Correlation Coefficient and Stepwise multiple regression analysis.

The results revealed that 56.3% of the sample had good quality of life whereas 43.7% maintained quality of life at moderate level. Factors with statistical significance ($p\text{-value} < 0.05$) associated with early adolescence quality of life were consisted of GPA, emotional quotient, father's and mother's educational level, family income, democratic parental style, family relationship, community environment, acceptance from teacher and friends, and participation in school and community activities. Whereas emotional quotient, good family relationship, acceptance from teacher and friends, high GPA, positive community environment, democratic parental style, and participation in school and a community activities altogether are able to predict adolescents' quality of life correctly 49.1%. (Adjusted $R^2 = 0.491$, $p\text{-value} < 0.003$)

Findings from this study recommended that public health institutions should provide knowledge on parental preparedness and child emotional quotient development to promote their quality of life.

Key words: Quality of life, adolescent, emotional quotient, family relationship, parental style

J Public Health 2010; 40(1): 29-39.

Correspondence: Assistant Professor Dr. Kanittha Chamroonsawasdi. Department of Family Health, Faculty of Public Health, Mahidol University, Bangkok 10400, Thailand

* Graduate student in Master of science Program (Public Health) in family health, Faculty of Pubic Health, Mahidol University

** Department of Family Health, Faculty of Public Health, Mahidol University